

DET KONGELEGE
KULTUR- OG KYRKJEDEPARTEMENT

St.meld. nr. 7

(2005–2006)

Målbruk i offentlig teneste

Innhald

1	Innleiing	5	2.2.1	Rapportert tilfang frå kvart enkelt statsorgan	9
1.1	Bakgrunn og hovudbodskap	5	2.2.2	Kartlegging av målbruk på nettsider	10
1.2	Nærmare om mållova og tilsynsfunksjonen	6	2.2.3	Skjema	11
2	Rapport om statleg målbruk 2001–2004	8	3	Mål og tiltak for arbeidet framover	13
2.1	Målbruk i sentralt informasjonstilfang frå departementa	8	4	Økonomiske og administrative konsekvensar	15
2.1.1	Proposisjonar og meldingar	8	Vedlegg		
2.1.2	Andre dokumenttypar	8	1	Lov og forskrift om målbruk i offentleg teneste	16
2.2	Målbruk i sentralt informasjonstilfang frå andre sentrale statsorgan	9	2	Målbruksstatistikk	19

DET KONGELEGE
KULTUR- OG KYRKJEDEPARTEMENT

St.meld. nr. 7

(2005–2006)

Målbruk i offentlig teneste

*Tilråding frå Kultur- og kyrkjedepartementet av 16. desember 2005,
godkjend i statsråd same dagen
(Regjeringa Stoltenberg II)*

1 Innleiing

1.1 Bakgrunn og hovudbodskap

Bakgrunnen for denne meldinga er lovføresegna om at Kongen minst kvart fjerde år skal leggja fram ei stortingsmelding om målbruk i offentlig teneste, jf. § 10 i lov av 11. april 1980 nr. 5. Den første målbruksmeldinga vart fremja av regjeringa Bondevik II i desember 2001 og behandla i Stortinget 9. april 2002, jf. St.meld. nr. 9 (2001–2002) og Innst. S. nr. 109 (2001–2002).

Lov om målbruk i offentlig teneste, mållova, regulerer bruken av nynorsk og bokmål i staten. Lova har som hovudfunksjon å tryggja stillinga for nynorsk som offisielt skriftmål ved sida av bokmål. Indirekte har lova også ein vidare funksjon i å vera med på å sikra grunnlaget for nynorsk skriftkultur og for nynorskens posisjon i det norske språksamfunnet meir allment. Dette er dermed ei svært viktig kulturpolitisk lov.

I den politiske plattformen si har regjeringa peikt på det verdifulle mangfaldet som ligg i det at vi har to norske skriftkulturar. Formelt er nynorsk og bokmål likestilte målformer, men reelt sett har nynorsk vanskelegare vilkår. Regjeringa vil derfor streka under at det frå det offentlege si side er særleg viktig å leggja til rette for at nynorsken skal kunna utvikla seg på ein god måte.

Slik tilrettelegging vil vera ein del av den offensive språkpolitikken som regjeringa meiner det er nødvendig å føra for å styrkja posisjonen for norsk språk generelt. Noreg er eit lite språkområde, og språket vårt er under eit konstant press utanfrå. Som den minst brukte av dei to målformene er nynorsk særleg utsett.

I viktige samfunnssektorar – ikkje minst i næringslivet, i reklame og teknologiutvikling, i dei riksdekkjande avisene – er nynorsk så godt som fråverande. Det er også ei utfordring at mange skuleelevar med nynorsk som opplæringsmål går over til bokmål som skriftspråk, anten seinare på utdanningsvegen eller når dei kjem over i aktivt yrkesliv.

Fullnøyande bruk av nynorsk i offentlig forvaltning representerer ei motvekt til dei delane av samfunnet der nynorsken i utgangspunktet er marginalisert. For at nynorsk skal vera godt synleg i det offentlege rommet, står dei kvantitative kvotekrava i mållova heilt sentralt. Særleg viktig i så måte er regelen om at sentrale statsorgan i allment informasjonstilfang skal veksla mellom nynorsk og bokmål slik at ingen av målformene over tid kjem ut med mindre enn 25 pst.

Denne kvantitative minstegrensa vart forskriftsfesta i 1988 og har resultert i at det i dag blir nytta langt meir nynorsk i staten enn før ein hadde

ein slik klar regel å visa til. Men dessverre er det likevel enno på langt nær alle statsorgan som etterlever denne regelen. Mange stader vantar det mykje på at så er tilfelle. Dette er svært uheldig, og det kan ikkje halda fram på denne måten.

I meldinga frå 2001 la Bondevik-regjeringa opp til ein ny giv for nynorsk målbruk i staten, og dei skisserte tiltaka fekk full tilslutning frå alle stortingspartia utanom Framstegspartiet. I ettertid har dette ikkje vore følgt opp slik ein kunne venta, og gjennomgangen i denne meldinga viser at det har vore liten framgang i nynorskbruken den siste fireårsperioden. På fleire område har utviklinga gått i motsett lei.

Dette gjer det nødvendig å henta fram att det offensive tiltaksprogrammet som vart lagt fram i den førre meldinga, og leggja større innsats og meir ressursar i å følgja dette aktivt opp på gjennomføringssida.

Eit særleg viktig punkt i så måte er etableringa av ei konsulentteneste for offentlig språk som ein del av sekretariatet i Språkrådet. Dette vart foreslått i meldinga for fire år sidan, og Språkrådet har i haust tilsett ein språkrådgjevar til å leia det vidare arbeidet med å byggja opp denne tenesta. I budsjettframlegget for 2006 er det lagt inn midlar til to nye stillingar.

Ei statleg språkkonsulentteneste skal arbeida for eit betre og meir forståeleg offentlig språk uavhengig av målform. Dette er viktig både i eit demokratiperspektiv og eit velferdspektiv. Det er likevel eit faktum at statstilsette flest treng mest hjelp og støtte når dei skriv nynorsk, og i første omgang skal språkkonsulentane prioritera arbeidet med å styrkja nynorsk målbruk i staten.

Det er likevel grenser for kva ei slik teneste kan utretta innanfor eit stort statleg forvaltningsapparat. Sjølve grunnlaget for at vi i det heile kan ha ei mållov med plikt for tilsette til å bruka både bokmål og nynorsk, er den skriftlege sidemålsopplæringa i skulen. Denne opplæringa må utviklast og styrkjast, ikkje reduserast.

Målbruksreglane er ein del av dei grunnleggjande saksbehandlingspliktene som kviler på kvart enkelt statsorgan. Det er ikkje høve til å sjå bort frå slike reglar eller over tid prioritera dei ned fordi andre omsyn kan kjennast meir presserande i det daglege. Dette har med overordna planlegging av verksemda å gjera og er til sjuande og sist eit klart leiaransvar. Lang erfaring viser at positiv haldning og aktiv oppfølging på leiarnivå er ein avgjerande føresetnad for suksess i arbeidet med språkleg jamstilling i staten.

Regjeringa ventar no at alle statlege leiarar tek på seg det ansvaret dei har, og gir eit klart og utvi-

tydig signal internt i eigen organisasjon om at målbruksreglane heretter skal følgjast til punkt og prikke. Eventuelle problem i samband med dette må ein aktivt freista å finna formålstenlege løysingar på. Etter kvart som den statlege språkkonsulenttenesta blir bygd ut, vil ein frå sentralt hald yta hjelp og støtte så langt ressursane strekk til.

Eit strategisk viktig startpunkt for ei nødvendig intensivering av det statlege måljamstillingsarbeidet er å rydda opp på dei statlege heimesidene på Internett. Ei særskild kartlegging som vart gjennomført i august 2005, viste at det var svært lite nynorsk å finna på dei fleste av desse nettstadene, gjennomgåande langt under 25 pst.

Dette er bakgrunnen for at regjeringa i det politiske grunnlagsdokumentet sitt har funne det nødvendig å streka under at offentlege nettstader skal følgja mållova. Nettstaden eller heimesida er på mange måtar det andletet som institusjonane viser fram for omverda. Her er det derfor særleg om å gjera at den nynorske målforma er godt synleg. Dette må såleis bli ei prioritert oppgåve i den aller nærmaste tida.

Dersom ikkje intensivert innsats og dei andre skisserte tiltaka i denne meldinga gir snarlege og tilfredsstillande resultat, vil regjeringa vurdera om det kan vera tenleg å ta i bruk sanksjonar av meir negativ karakter overfor statsorgan som ikkje viser vilje til å etterleva målbruksreglane.

1.2 Nærmare om mållova og tilsynsfunksjonen

I tråd med framstillinga ovanfor vil rapporteringa og vurderingane i denne meldinga i all hovudsak bli avgrensa til kravet om minst 25 pst. av kvar målform i allment informasjonstilfang frå sentrale statsorgan. Mållova har likevel eit breiare sikte og eit vidare innhald enn dette.

Sjølve faneparagrafen i lova slår fast at bokmål og nynorsk er likeverdige målformer og skal vera jamstelte skriftspråk i alle organ for stat, fylkeskommune og kommune. Dei nærmare reglane gjeld likevel berre for statstenesta, ikkje i kommunar og fylkeskommunar. Lovreglane må sjåast i samanheng med utfyllande reglar fastsette i forskrift. Sjølve lova og den tilhøyrande forskrifta er trykt som vedlegg 1 til denne meldinga.

Det samla regelverket om målbruk i staten kan enkelt sorterast i to delar etter kva prinsipp reglane byggjer på.

Det eine prinsippet kjem til uttrykk ved at det er målforma til eit lågare statleg forvaltningsorgan, ein kommune, ein fylkeskommune eller ein privat

part som eit statsorgan må retta seg etter i den skriftlege kommunikasjonen sin med desse. Tilsvarende må eit statsorgan i allment informasjonstilfang som i innhald eller med basis i tenestekrinsen til organet har særleg tilknytning til eit avgrensa geografisk område, retta seg etter den eventuelle fleirtalsmålforma som gjeld for dette området. Kva som ligg i omgrepet «fleirtalsmålform», går fram av § 7 i lova, mens omgrepet «tenestekrins» er definert i § 3 i forskrifta.

Det andre prinsippet går ut på at eit statsorgan som hovudregel skal veksla mellom målformene i allment informasjonstilfang som ikkje er knytt til eit geografisk avgrensa område med fleirtalsmålform, slik at det over tid blir ei rimeleg kvantitativ fordeling mellom målformene. For statsorgan som dekkjer heile landet, skal det altså – for tilfang som ikkje gjeld eit geografisk avgrensa område – vera minst 25 pst. av begge målformene. Unntaket er at statlege skjema skal liggja føre og vera tilgjengelege i begge målformer, anten i form av parallellutgaver eller som tospråkleg enkeltutgåve.

Også allment informasjonstilfang kan eventuelt lagast i begge målformer dersom organet ønskjer det. Når ein skal rekna ut prosentfordelinga, vil slike parallelltekstar telja 50 pst. for kvar målform. Temaet i denne meldinga er altså kvotekravet om minst 25 pst. av kvar målform i allment informasjonstilfang, anten dette blir oppnådd etter hovudregelen om veksling eller ved å laga noko tilfang i begge målformer.

Dei aktuelle reglane er § 8 første ledd første og andre punktum i lova og § 6 første ledd i den tilhøyrande forskrifta. Reglane har denne ordlyden:

«Statsorgan som har heile landet som tenestekrins, skal syte for at rundskriv, kunngjeringar, informasjonstilfang o.l. som organet lagar, vekslar mellom målformene slik at det blir ei

rimeleg kvantitativ fordeling mellom dei. Dersom det einiskilde organet finn grunn for det, kan slikt tilfang gjevast ut i begge målformer.»

«For tilfang etter § 8 første ledd i lova vil ei rimeleg kvantitativ fordeling seie at ingen av dei to målformene skal vere representert med mindre enn 25 %.»

Vidare er det i § 4 i lova fastsett at tilsette i embete eller statstenestepost der skriftleg utforming er ein del av tenesta, pliktar å nytta bokmål og nynorsk etter dei reglane som til kvar tid gjeld for målbruk i statstenesta. I § 1 i forskrifta er det likevel fastsett at det er kvart statsorgan sjølv som har plikt til å syta for at reglane om målbruk i offentlig teneste blir følgde. Her heiter det òg at kvart statsorgan har ansvaret for at dei tilsette innan rimeleg tid får nødvendig opplæring i bokmål og nynorsk.

I den nemnde paragrafen i forskrifta er det lagt til Kultur- og kyrkjedepartementet å føra tilsyn med gjennomføringa av reglane om målbruk i offentlig teneste. Det materialet som ligg til grunn for denne meldinga, er framskaffa som eit ledd i dette tilsynsarbeidet. Den operative tilsynsfunksjonen for alle statsorgan under departementsnivået vart frå 1994 overført til Språkrådet. Dei statistiske oppgåvene for målbruken i alle desse statsorgana byggjer såleis på materiale som er innhenta frå Språkrådet. Kultur- og kyrkjedepartementet fører sjølv tilsyn med dei andre departementa.

I kapittel 2 nedanfor går vi igjennom dei viktigaste delane av målbruksstatistikken som er sett saman på grunnlag av det materiale Kultur- og kyrkjedepartementet og Språkrådet har innhenta sidan den førre meldinga. Tabellar og figurar er samla i eit eige vedlegg bak i meldinga, jf. vedlegg 2. I fleire av tabellane og figurane er det også teke med tilsvarende tal, dels frå den førre rapporteringsperioden 1997–2000, dels heilt tilbake til 1994.

2 Rapport om statleg målbruk 2001–2004

2.1 Målbruk i sentralt informasjonstilfang frå departementa

2.1.1 Proposisjonar og meldingar

Proposisjonar og meldingar til Stortinget svarar for ein stor del av det trykte informasjonstilfanget som departementa lagar. Dette har dei siste åra utgjort årleg nesten 13 000 trykksider, og for den fireårige rapporteringsperioden 2001–2004 er det tale om godt og vel 51 000 trykte sider med dokument som har gått frå regjeringa til Stortinget, jf. tabell 2.1 i vedlegg 2.

Tabellen viser at av alt dette var 17,3 pst. på nynorsk, altså nesten åtte prosentpoeng lågare enn det forskriftsfesta minstekravet. Dette er likevel ein auke på tre prosentpoeng frå perioden 1997–2000. Dessutan viser tabell 2.2 at det også var ei positiv utvikling gjennom den siste fireårsperioden, frå 14,0 pst. i 2001 til 19,0 i 2004. Denne utviklinga har halde fram i 2005. Pr. 9. desember låg den registrerte nynorskprosenten for stortingsdokument i 2005 på 21,8 pst., jf. tabell 2.2 høgre kolonne.

Som tabellane viser, er det likevel store variasjonar dei enkelte departementa imellom. Berre fire av dei etterlevde minstekravet på 25 pst. i perioden 2001–2004. Det var Utdannings- og forskningsdepartementet med 53,7 pst. nynorsk, Landbruks- og matdepartementet med 45,2 pst., Kultur- og kyrkjedepartementet med 34,2 pst. og Miljøverndepartementet med 32,1 pst. nynorsk.

Av dei andre departementa er det Utanriksdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet som følgjer nærast etter, begge med om lag 20 pst. nynorsk. Olje- og energidepartementet, Samferdselsdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet har hatt minst 25 pst. nynorsk eitt enkelt år, men ingen av dei har stabilisert seg på eit nivå som tilfredsstiller lovkravet.

Tre av dei fire departementa som etterlevde kvotekravet på minst 25 pst. i den siste rapporteringsperioden, er dei einaste som har oppfylt denne kvoten også når vi ser dei siste ti-elleve åra under eitt, og dei har gjort det med god margin. Dette gjeld Landbruks- og matdepartementet med 52 pst., Utdannings- og forskningsdepartementet

med 42 pst. og Kultur- og kyrkjedepartementet med 35 pst. nynorsk. Dette går fram av tabell 2.3.

Tabell 2.1 viser at det i den siste fireårsperioden er fem departementet som har skrive mindre enn 10 pst. nynorsk i stortingsdokumenta sine. Rekna frå botnen av lista gjeld dette Forsvarsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Justis- og politidepartementet og Finansdepartementet. Som tilsynsorgan har Kultur- og kyrkjedepartementet no ein dialog med dei fleste av desse.

Såleis melde Justis- og politidepartementet i februar at dei hadde planlagt slik at dei såg ut til å koma ut med litt i overkant av 25 pst. nynorsk i 2005, og pr. 9. desember ligg dei på 24,3 pst. I januar slo Helse- og omsorgsdepartementet fast at ambisjonsnivået deira var å oppfylle minstekravet på 25 pst. nynorsk fullt ut, men dei er pr. 9. desember berre oppe i 13,1 pst. Endeleg har Forsvarsdepartementet i brev av 1. juli 2005 streka under at dei tek kravet til målbruk alvorleg, at dei arbeider vidare med tiltak, og at dei vil koma tilbake til desse så fort råd er. Dei hadde 24,8 pst. pr. 9. desember. Arbeids- og sosialdepartementet og Finansdepartementet derimot ligg framleis under 10 pst.

2.1.2 Andre dokumenttypar

Den dokumenterte framgangen for nynorsk i stortingsdokument i perioden 2001–2004 blir dessverre ikkje motsvara av ei tilsvarende utvikling innanfor anna slags informasjonstilfang som departementa lagar. Tvert imot er det her registrert ein tilbakegang samanlikna med perioden 1997–2000. Dette omfattar slikt som pressemeldingar, stillingsannonser og andre kunngjeringar, rundskriv, brosjyrar, høyringsdokument, faste eller sporadiske publikasjonar osb.

Av registreringstekniske grunnar delar vi dette tilfanget i to grupper. For dokument over 10 sider reknar vi samla sidetal, på same måte som for stortingsdokument. For dokument under 10 sider reknar vi talet på dokument, men slik at dokument på meir enn 5 sider tel dobbelt.

På dette grunnlaget kjem vi ut med ein samla nynorskkvote i dokumentkategorien under 10 sider som varierte mellom 17 og 13 prosent i perioden 2001–2004. Det var dessutan ein negativ trend i løpet av perioden. Nedgangen er markert når vi samanliknar med den førre fireårsperioden. Da varierte prosenten nynorsk mellom 22 og 25. Dette går fram av tabell 2.4.

Tabell 2.5 viser at det har vore ei tilsvarende utvikling også for dokumentkategorien over 10 sider. Her var dessutan nivået lågare i utgangspunktet. Mens nynorskkvoten for dette tilfanget veksle mellom 10 og 14 pst. i åra 1997–2000, var det berre mellom 6 og 9 pst. nynorsk i perioden 2001–2004.

Det er noko usikkert i kva grad desse tala er uttrykk for ein faktisk nedgang i nynorskbruken samanlikna med tidlegare. At prosenttala har gått ned, kan i noka mon ha registrerings- og rapporteringstekniske årsaker. Mens stortingsdokument er ein avgrensa kategori der alt blir registrert sentralt og feilkjeldene såleis er reduserte til eit minimum, er alt det andre tilfanget ei heller brokut blanding av dokumenttypar og publiseringsmåtar som departementa registrerer kvar for seg.

Med dette som utgangspunkt kan ein ikkje utan vidare gå ut frå at alt relevant tilfang faktisk blir registrert. Det er nok ikkje like lett å få med absolutt alt relevant tilfang som å identifisera akkurat den meir avgrensa delen av dette som er laga på nynorsk. I den grad det skjer ei slik underrapportering av bokmålstilfang, vil den utrekna nynorskprosenten bli kunstig høg. Utan at vi har klare indikasjonar på det, kan det henda at noko av nedgangen i den registrerte nynorskprosenten skuldast at det er vorte mindre av slik underrapportering. Men i så fall har altså prosenten tidlegare vore kunstig høg, og det gjer i og for seg ikkje saka så mykje betre.

Uavhengig av dette går det fram av tabellane 2.4 og 2.5 at det også her er store skilnader departementa imellom. Når det gjeld tilfang over 10 sider, er det grunn til peika på at det her kan vera tale om svært få dokument frå det enkelte departementet kvart år. Dette gjer at det kan bli store variasjonar i nynorskprosenten frå år til år. Gjennomgåande er prosenttala likevel så låge at det er klart at ingen av departementa synest å ha gode nok rutinar på dette feltet. Over tid er det ingen av dei som på dette punktet oppfyller kravet om minst 25 pst. nynorsk.

Når det gjeld tilfang under 10 sider, er talgrunnlaget større og prosentane for kvart enkelt år meir å lita på. I den siste fireårsperioden er det berre Kultur- og kyrkjedepartementet og Olje- og energi-

departementet som i gjennomsnitt har hatt tilnærma 25 pst. nynorsk. Kommunal- og regionaldepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Justis- og politidepartementet følgjer tett etter. I Samferdselsdepartementet har det vore ei positiv utvikling i perioden.

Finansdepartementet hadde tidlegare svært høg nynorskprosent i dokumentkategorien under 10 sider, men sidan 2002 har utviklinga vore negativ, og dei har no falle godt under minstekravet på 25 pst. Ei tilsvarende utvikling har det vore i Arbeids- og sosialdepartementet, til dels også i Utdannings- og forskingsdepartementet, Miljøverndepartementet og Barne- og familiedepartementet. Også i Nærings- og handelsdepartementet har nivået i løpet av perioden falle under 10 pst. Særleg dårleg stelt er det i Forsvarsdepartementet. Her har det nesten ikkje vore brukt nynorsk i det heile. Til dette kjem at Forsvarsdepartementet er registrert med 0 pst. nynorsk kvart einaste år i dokumentkategorien over 10 sider.

2.2 Målbruk i sentralt informasjonstilfang frå andre sentrale statsorgan

2.2.1 Rapportert tilfang frå kvart enkelt statsorgan

Sidan 1994 har Språkrådet innhenta årlege rapportar om målbruk frå sentrale statsorgan under departementsnivået. Tabell 2.6 og figur 2.1 viser samla nynorskprosent kvart enkelt år etter summing av tala i alle innkomne rapportar. Det går her fram at situasjonen lenge har vore nokså stabil, med i overkant av 20 pst. nynorsk i tilfang under 10 sider og i underkant av 15 pst. i tilfang over 10 sider. Tala for 2004 gir grunn til ekstra uro. Nynorskprosenten i tilfang over 10 sider har dette året falle til berre 9 pst., og dei to siste åra har det også vore ein nedgang for tilfang under 10 sider. Dette strekar under behovet for å skjerpa tilsynsarbeidet i tida framover.

Tala for samla nynorskprosent skjuler store variasjonar. Først må nemnast at dei omorganiseringane som har skjedd i staten, har ført til ein reduksjon i talet på sentrale statsorgan. Dette må ein ta omsyn til når ein frå det eine året til det andre samanliknar talet på organ som kjem over ei viss prosentgrense.

Framleis er det også ein del organ som ikkje fyller ut og sender inn dei årlege rapporteringsskjema til Språkrådet, slik det også vart peikt på i meldinga frå 2001. Tabell 2.7 viser at talet på statsorgan som har fått tilsendt rapportskjema, har gått ned frå 209 i 2001 til 160 i 2004. Talet på innkomne

rapportar har i perioden gått ned frå 154 til 140. Dette inneber at ein god del organ har sendt inn rapport i tre av åra, nokre i to og nokre få berre for eitt år. Alle organ er likevel med i dei totaltala som blir presenterte i det følgjande, uavhengig av kor mange år dei har rapportert. Vel 90 organ har sendt inn rapport kvart år i fireårsperioden.

Tabell 2.7 og figur 2.2 viser utviklinga heilt frå 1994. Hovudtendensen er at talet på statsorgan med minst 25 pst. nynorsk auka fram til 2001. Frå 2002 har det derimot gått noko tilbake. For tilfang over 10 sider er det ein særleg markant nedgang i 2004. I toppåret 2001 var det 42 av 209 organ som kom over 25 pst. nynorsk i informasjonstilfang under 10 sider, mens 32 organ hadde over 25 pst. i materiale over 10 sider. I 2004 var dei tilsvarende tala 29 av 160 organ i tilfang under 10 sider og 15 av 160 i tilfang over 10 sider.

Tabell 2.8 viser nynorskprosent for heile rapporteringsperioden 2001–2004 i begge dokumentkategoriane spesifisert på kvart enkelt organ. Organa er oppførte alfabetisk, og det er også med ein kolonne som viser om dei har levert rapport alle fire åra eller ikkje. Åtte av dei i alt 166 oppførte organa har ikkje sendt inn ein einaste rapport. Om lag 40 av dei kjem ut med ein nynorskprosent på tilnærma 25 pst. eller meir i tilfang under 10 sider, mens det tilsvarende talet for tilfang over 10 sider er om lag 30 organ. Her må ein likevel vera merksam på at heller ikkje alle desse har levert rapport kvart år.

Tabell 2.9 viser at det berre var 13 organ som både leverte rapport alle åra, og som hadde tilnærma 25 pst. eller meir nynorsk i begge dokumentkategoriane. Dette var høgskolane i Sogn og Fjordane, Volda, Stord/Haugesund og Stavanger, dessutan Universitetet i Bergen og Kunsthøgskolen i Bergen. I tillegg omfattar lista Bunad- og folkedraktrådet, Eigarskapstilsynet, Riksteatret, Riksarkivet, Riksadvokaten, Arbeidsretten og Norsk institutt for oppvekst, velferd og aldring. I tillegg kjem Statens lånekasse for utdanning og Norsk kulturråd med nær opptil 25 pst. i kategorien under 10 sider og godt over 25 pst. for tilfang over 10 sider, dessutan Utdanningsdirektoratet med nær opptil 25 pst. i begge kategoriane. Riksutstillingar og særleg Lotteritilsynet må rosast for svært høg nynorskprosent, sjølv om det manglar ein innsend rapport eller to.

Ein nærmare gjennomgang av tabell 2.8 vil også visa at det er enkelte andre organ som utmerker seg positivt. Dersom vi legg særleg vekt på rapportert tilfang under 10 sider, der feilkjeldene truleg er minst, kan nemnast Fiskeridirektoratet, Brønnøysundregistra, Høgskolen i Telemark, Havforsknings-

instituttet, Direktoratet for naturforvaltning og Høgskolen i Agder. Nokre institusjonar som ikkje har rapportert at dei har tilfang over ti sider, har over 25 pst. nynorsk i dokumentkategorien under 10 sider. Dette gjeld Regjeringsadvokaten, Høgsterett, Skipsregistra og Utrykkingspolitiet.

Poenget er ikkje å måla nynorskbruken nøyaktig på millimeteren, eller på prosentdesimalen. Det avgjerande er at statsorgan har faste rutinar som gjer at dei over tid kjem ut på plussida i høve til 25-prosentsgrensa når ein ser dei ulike målingane i samanheng. Det viser seg altså at det finst ein god del institusjonar som har orden på dette, men det er dessverre altfor få. Det er ingen grunn til at ikkje også dei andre skal få dette til. I kjølvatnet av denne meldinga må det vera ein føresetnad at alle institusjonar tek mållova på alvor, og at dei omgåande set i gang eit systematisk arbeid for å justera kursen.

Tabell 2.10 viser kva for institusjonar som har ein særleg stor jobb å gjera. Nokre av desse har ikkje sendt inn ein einaste rapport i perioden, mens alle dei andre kjem ut med mindre enn 10 pst. nynorsk i begge dokumentkategoriane.

Språkrådet sender frå tid til anna brev til departementet om statsorgan som det er særleg vanskeleg å koma i dialog med for å få til tilfredsstillande rapporterings- og vekslingsrutinar, og som år etter år – trass i purring og velvillig rettleiing frå Språkrådet – ikkje etterlever målbruksreglane. Departementet har tidlegare i år følgd opp fleire slike saker med direkte brev til vedkomande institusjonar. Dette gjeld m.a. Toll- og avgiftsdirektoratet, Statens jernbanetilsyn, Noregs geologiske undersøking og Læring for arbeidslivet (Vox). Det gjeld også universiteta i Oslo og Tromsø, Noregs musikkhøgskole og høgskolane i Akershus, Vestfold, Østfold, Hedmark, Lillehammer, Bodø, Narvik, Harstad, Tromsø og Finnmark.

Med utgangspunkt i det overordna forvaltnings- og tilsynsansvaret departementet har for mållova, har vi bedt institusjonane å setja i verk nødvendige tiltak for fullt ut å kunna etterleva målbruksreglane. Dei fekk ein frist på seg til å gjera greie for kva rutinar og tiltak dei hadde kome fram til, og korleis dei vil sjå til at dette fungerte over tid. Språkrådet er no i gang med å vurdere og følgja opp dei innkomne utgreiingane og skal seinare rapportera til departementet om dette.

2.2.2 Kartlegging av målbruk på nettsider

Kravet om veksling mellom målformene i sentralt informasjonstilfang gjeld uavhengig av i kva form materialet blir gjort tilgjengeleg, anten det skjer på den tradisjonelle måten, i papirform, eller i elektro-

nisk form. Dei aller fleste statsorgan – om ikkje alle – har no eigne nettsider, og det tilfanget som blir lagt ut der, kjem sjølvsagt inn under vekslingsreglane. Ein har sett døme på at statsorgan har gløymt å rapportera slikt tilfang. Men stadig meir stoff blir no berre formidla på denne måten – over Internett, og det er derfor grunn til å leggja stadig større vekt på slik digital nettpublisering i tilsynsarbeidet.

I meldinga frå 2001 presiserte departementet at det her er viktig at ein ikkje berre vekslar mellom målformene i det redaksjonelle stoffet på nettsidene, men at også ein del av dei faste tekstane og menyane blir laga på nynorsk. Det er viktig at begge målformene er klart synlege på nettsidene. Ei løysing er å gje brukaren høve til å velja mellom nynorsk og bokmål som skjermmiljø, eit anna alternativ å ha menyar der noko er på bokmål og noko på nynorsk.

Språkrådet gjennomførte i august 2005 ei særskild kartlegging av fordelinga mellom nynorsk og bokmål på 173 statlege nettstader. Dette skjedde på den måten at det vart søkt i søkjemotoren Google etter ordpara «ikkje/ikke» og «frå/fra». Det har vist seg at dette er ein god metode til å skilja mellom stofftilfang på nynorsk og bokmål. Fordelen ved å gå fram på denne måten er at registreringa skjer maskinelt slik at ein i utgangspunktet får eit objektivt mål på språkfordelinga i det stoffet som på det aktuelle tidspunktet ligg ute på vedkomande nettstad. Likevel har også ein slik metode sine feilkjelder, og resultat må tolkast med ein viss slingsringsmonn. Kartlegginga er publisert i Nynorsk faktabok 2005, utgitt av Nynorsk kultursentrum. Her er det også gjort nærare greie for feilkjeldene.

Det går fram av presentasjonen i Nynorsk faktabok 2005 at mindre enn tjue nettstader gav brukarane høve til å velja mellom nynorsk og bokmål, eller var i ferd med å utvikla slike løysingar. Berre 9 pst. av nettstadene hadde såleis nynorsk skjermmiljø, mens 24 pst. hadde innslag av nynorsk på førstesida. I det redaksjonelle stoffet viste kartlegginga at det var mindre enn 1 pst. nynorsk på heile 49 nettstader, dvs. på 28 pst. av nettstadene. Av desse var 16 heilt frie for nynorsk. Det var 52 nettstader – 30 pst. – som hadde meir enn 5 pst. av dokumenta på nynorsk; av desse låg 30 nettstader over 10 pst.

På svært mange av nettstadene synest nynorsken å vera nesten fråverande, og det er berre eit lite mindretal som oppfyller det forskriftsfesta kravet om minst 25 pst. av kvar målform. Nærmare bestemt var det tolv av nettstadene som kom ut med eit resultat som gjer at ein kan seia at dei opp-

fylte dei krav som følgjer av mållova. Dette gjaldt Høgskolen i Sogn og Fjordane, Bunad- og folke-draktrådet, Høgskolen i Volda, Noreg.no, Språkrådet, Lotteri- og stiftelsestilsynet, Høgskolen Stord/Haugesund, Norsk lokalhistorisk institutt, Brønnøysundregistra, Utdanningsdirektoratet, Statens lånekaske for utdanning og Norsk kulturråd.

Tabellen viser at fleire av dei største publikumsretta nettstadene er mellom dei som har svært lite nynorsk. Det gjeld Aetat, Barneombodet, Den norske kyrkja, Likestillingsombodet, Posten Noreg, Samordna opptak, Skattedirektoratet, Kulturnett Noreg, Ung.no og Nasjonalbiblioteket. Jamvel om dei nøyaktige tala må takast med ei klype salt, dokumenterer kartlegginga at det i tida framover må gjerast ein særskild innsats for å leggja om nettstadene slik at dei blir i samsvar med krava i mållova. I brev til Noreg.no av 4. oktober 2005 har dessutan Språkrådet bedt om at det i kvalitetsvurderinga av nettstadene til sentrale statsorgan blir teke med eit kriterium for språkleg jamstilling.

2.2.3 Skjema

Statlege skjema av ulike slag kjem ikkje inn under den hovudregelen om veksling mellom målformene som gjeld for anna utoverretta informasjonstfang. Som nemnt under kap. 1.2 skal skjema derimot liggja føre og vera tilgjengelege i begge målformer. Dette er fastsett i § 8 fjerde ledd i mållova. Skjema blir derfor ikkje tekne med når ein reknar ut den prosentvise totalfordelinga mellom nynorsk og bokmål. I staden blir dette tilfanget rapportert og registrert for seg.

I 2004 var det i alt 78 statsorgan som gav opplysningar om skjema i rapporten sin til Språkrådet. Av desse var det 13 som opplyste at dei ikkje hadde skjema.

Summen av rapporterte skjema var 2020, og av desse var det berre 840 som fant i begge målformer, dvs. 41,6 pst. Til samanlikning var det tilsvarende talet i 2000 50,5 pst. Altså har det også her vore ein viss tilbakegang når det gjeld å etterleva regelen i mållova. Av dei skjemaa som berre fanst på den eine målforma, var det i 2004 915 som berre var på bokmål, mens 265 berre var på nynorsk.

Statsorgan som merkjer seg negativt ut, er Vegdirektoratet (28 skjema, all berre på bokmål), Statens forureiningstilsyn (1 på begge målformer, 13 berre på bokmål), Mattilsynet (19 skjema på begge målformer, 171 berre på bokmål, 23 berre på nynorsk), Husbanken (13 på begge målformer, 36 berre på bokmål, 28 berre på nynorsk), Høgskolen i Stavanger (77 på begge målformer, 141 berre på

bokmål), Toll- og avgiftsdirektoratet (45 på begge målformer, 55 berre på bokmål), Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (28 på begge målformer, 32 berre på bokmål), Fiskeridirektoratet (30 på begge målformer, 20 berre på bokmål), Rikstrygdeverket (92 på begge målformer, 52

berre på bokmål), Skattedirektoratet (103 på begge målformer, 40 berre på bokmål).

Statistisk sentralbyrå kan på den andre sida trekkjast fram som eit føredøme. Dei har svært mange skjema og rapporterer at alle ligg føre på begge målformer, slik dei skal.

3 Mål og tiltak for arbeidet framover

I målbruksmeldinga frå 2001 varsla regjeringa Bondevik ein ny giv for nynorsk målbruk i staten og skisserte fleire konkrete tiltak, mellom anna etableringa av ei statleg språkkonsulentteneste og eit treårig satsingsprosjekt, jf. St.meld. nr. 9 (2001–2002) kap. 4.2. Siktemålet var at det store fleirtalet av statsorgan ved slutten av prosjektperioden skulle oppfylle målbruksreglane fullt ut. Dette fekk brei tilslutning i Stortinget, men det nemnde satsingsprosjektet er ikkje gjennomført, og det er først no i haust at det er skjedd tilsetjing i den første språkkonsulentstillinga. På budsjettet for 2006 er det lagt inn midlar til to nye stillingar.

I denne meldinga er det òg klart dokumentert at det som har skjedd sidan 2001, knapt kan karakteriserast som nokon ny giv. Unntaket er ein viss auke i nynorskbruken i proposisjonar og meldingar til Stortinget og elles nokre enkeltstående lyspunkt blant statsorgan under departementsnivået. Den gjennomgåande tendensen er likevel stillstand og på fleire område til og med tilbakegang.

Dette stadfester den erfaringa som ein òg har gjort tidlegare, at det er ein klar samanheng mellom dei ressursane som blir lagde ned i det sentrale tilsynsarbeidet, og dei resultat ein kan rekna med å oppnå. Dei mangelfulle resultatane frå den siste fireårsperioden viser at det òg er nødvendig å henta fram att det offensive tiltaksprogrammet som vart skissert i den førre meldinga, og leggja meir arbeid i å følgja dette aktivt opp på gjennomføringssida.

Regjeringa vil med denne meldinga gi klar beskjed om at reglane om målbruk i staten skal etterlevast. At dette skjer, er eit ansvar for leiarar på alle nivå, på linje med andre embets- og tenesteplikter. Hovudansvaret kviler på den øvste leiaren i kvart enkelt statsorgan. Med tanke på dei kulturpolitiske svært viktige omsyn målløva skal tena, vil regjeringa òg streke under at det er nødvendig å få orden på måljamstillingsarbeidet internt i eigen organisasjon.

Å setja eit sterkare søkjelys på leiaransvaret og stilla sterkare krav til innsats i kvart enkelt statsorgan vil vera det eine elementet i det oppryddingsarbeidet som må gjerast i tida framover. Det andre

elementet vil vera å få etablert og bygd ut den språkkonsulenttenesta som vart skissert i målbruksmeldinga frå 2001. Dermed kan ein frå sentralt hald på ulike måtar støtta opp under språkarbeidet i dei statsorgana som har god vilje, men som likevel ikkje heilt evnar å få det til på eiga hand.

Den sentrale tilsynsfunksjonen er ein nødvendig føresetnad for å få initiert og koordinert den innsatsen som òg må gjerast for å rydda opp i det statlege måljamstillingsarbeidet. Derfor er det avgjerande at det blir sett av nødvendige administrative ressursar til å følgja dette opp. Dette gjeld særleg i Språkrådet, som har tilsynsansvaret for alle statsorgan under departementsnivået.

Kultur- og kyrkjedepartementet vil på si side halda god kontakt med dei andre departementa. Føresetnaden er at alle desse snarast råd får rydda opp i eige hus, slik at dei òg kan stå fram som føredøme for dei underliggjande organa sine. Kultur- og kyrkjedepartementet har òg ein god dialog med dei fleste andre departementa, og regjeringa ventar at alle departement legg seg i selen for snarast råd å koma opp i minst 25 pst. nynorsk slik det er fastsett.

Kultur- og kyrkjedepartementet vil elles ta eit overordna ansvar for å få sett i gang dei tiltak som er nødvendige. Den påbodne rapporteringa til Stortinget som denne meldinga er eit døme på, er i seg sjølv eit viktig verkemiddel i måljamstillingsarbeidet. Det er påtakeleg kor mykje lettare det er å få respons i tilsynsarbeidet når ein kan visa til at tida for den lovpålagde meldinga til Stortinget nærmar seg.

Det er viktig at ein òg kjem raskt i gang med eit nødvendig oppryddingsarbeid. Tidsperspektivet må vera så pass nært at det ikkje inviterer til å utsetja initiativ som må takast og tiltak som må gjennomførast. Signalet er at ein må prioritera eit arbeid som tidlegare har vore forsømt. I løpet av eit par år bør ein ha kome så langt at det store fleirtalet av statsorgan kan dokumentera minst 25 pst. nynorsk. I den grad dette ikkje skulle lukkast, vil det måtta vurderast kva for tiltak og justeringar som det elles kan bli nødvendig å setja i verk.

Det aller første Kultur- og kyrkjedepartementet vil ta initiativet til, er å få sett i gang arbeidet med å rydda opp på dei statlege heimesidene på Inter-

nett. Den kartlegginga som Språkrådet gjennomførte i august 2005, kan tyda på at det her er enda dårlegare stelt med måljamstillinga enn elles. Samstundes er formidling av offentlig informasjon på Internett vorte ei stadig viktigare kommunikasjonsform mellom det offentlege og det store publikum. Det er derfor særleg viktig at nynorsk er godt synleg i denne informasjonskanalen. I det politiske grunnlagsdokumentet sitt har da også regjeringspartia slått fast at offentlege nettstader skal etterleva mållova.

Ein del av budskapen i meldinga frå 2001 var at ein skulle byggja ut det tradisjonelle tilsynsarbeidet med positive støttetiltak slik at dette i mindre grad fekk karakter av kontrollverksemd. Det var særleg den påtenkte språkkonsulenttenesta ein her hadde i tankane. Målet for arbeidet framover må vera å gjera denne konsulentfunksjonen til ein integrert del av tilsynsarbeidet, slik at nødvendig kontroll og rapportkrav kan kombinerast med tilbod om hjelp og støtte.

Det er elles grunn til å streka under at den statlege språkkonsulenttenesta skal ha eit todelt formål, og at det å fremja språkleg jamstilling berre er det eine av desse.

Det andre formålet vil vera å fremja godt språk i staten anten det er tale om bokmål eller nynorsk. Godt språk vil mellom anna seia at språket er korrekt, formålstenleg, klart og velforma, og at ein til vanleg brukar norske ord framfor engelske importord og andre framandord. Å arbeida med språket for å oppfylla slike krav er særleg viktig i statsorgan som har brei publikumskontakt. Men idealet om eit korrekt og forståeleg språk er noko ein bør streva etter å leva opp til også i andre skrive- og kommunikasjonssituasjonar.

Ei overordna retningslinje for den statlege språkkonsulenttenesta må vera at ho kan leggja til rette for kompetanseoverføring. Det skal ikkje vera ei teneste som berre utfører oppgåver for eit statsorgan utan at organet sjølv lærer av arbeidet som blir gjort.

Språkkonsulenttenesta må også innrettast slik at ho byggjer opp under positive språkhaldningar, at ho formidlar ei forståing av den kulturrikdomen som ligg i det at vi har to norske målformer. Språket i staten skal ikkje berre vere formålstenleg som effektiv kommunikasjon. Det har òg ein kulturdimensjon ved seg, og det offentlege språket bør helst vera eit føredøme for resten av samfunnet, både når det gjeld fordeling mellom bokmål og nynorsk, og når det gjeld den språklege kvaliteten elles.

Språkkonsulenttenesta må òg sjåast i eit språkstyrkingsperspektiv. Ho skal på lengre sikt vera

med på å styrkja norsk språk som det samfunnsberande skriftspråket i Noreg.

Sjølv om det blir viktig å leggja vekt på positive tiltak i tilsynsarbeidet i tida framover, kjem ein ikkje utanom at det også må stillast krav. Det har i fleire meldingar vore peikt på kor avgjerande viktig det er at ein har faste interne rutinar for korleis vekslinga mellom bokmål og nynorsk skal skje. Slike rutinar må fastsetjast og forankrast på høgste nivå i organisasjonen, dei må vera konkrete og operasjonelle, og dei må kombinerast med eit oppfølgingssystem som gjer at i dei fungerer også i praksis. Det generelle inntrykket i dag er at dei rutinar som finst, er for uforpliktande.

Det synest også nødvendig å få eit klart heimelsgrunnlag for å krevja at det blir fastsett formålstenlege vekslings- og rapporteringsrutinar. I innstillinga frå familie-, kultur- og administrasjonskomiteen til den førre meldinga uttalte medlemmene frå Arbeidarpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet følgjande: «Dersom det etter prosjektperioden på 3 år ikkje er ein monaleg framgang i arbeidet med å auke andelen nynorsk i statsorgana, bør det vurderast å forskriftsfeste interne instruksar i alle statsorgan for korleis målbrukslova skal oppfyllest.» Departementet finn no at tida er inne til å følgja opp dette framlegget.

I den førre meldinga vart det også peikt på at særleg Språkrådet har vanskar med å få inn dei årlege målbruksrapportane i tide, og at det blir brukt mykje ressursar på å purra opp dei som forsømer seg. Ikkje sjeldan er rapporteringa heller ufullstendig og uklar. Som det er dokumentert i denne meldinga, er det også kvart år ein god del statsorgan som ikkje sender inn rapport i det heile. Departementet meiner derfor at tida no er inne til også å ta inn i forskrifta til mållova at statsorgan har plikt til innan ein viss frist kvart år å senda inn rapport om eigen målbruk.

Departementet tek sikte på så snart denne meldinga er behandla i Stortinget å senda på høyring eit utkast til forskriftsføresegner om fastsetjing av interne rapporterings- og vekslingsrutinar og om innsending av årleg målbruksrapport.

Dersom ikkje intensivert innsats og dei andre skisserte tiltaka i denne meldinga gir snarlege og tilfredsstillande resultat, vil regjeringa vurderast om det kan vera tenleg å ta i bruk sanksjonar av meir negativ karakter overfor statsorgan som ikkje viser vilje til å etterleva målbruksreglane.

Det har lenge vore uavklart kor langt verkeområdet for mållova strekkjer seg når det gjeld statstilknytte verksemdar som ikkje er ein organisatorisk del av forvaltninga. Departementet vil sjå nærmare på dette spørsmålet og koma tilbake til saka i annan samanheng.

4 Økonomiske og administrative konsekvensar

Dei økonomiske konsekvensane av denne meldinga avgrensar seg til vidare oppbygging av den statlege språkkonsulenttenesta. I meldinga frå 2001 heitte det at dette tiltaket førebels var kostnadsrekna til 3 mill. kroner. Til no er dette berre følgt opp eit stykke på veg. Medrekna det som er omtalt i St.prp. nr. 1 for 2005–2006, er det alt i alt lagt inn vel 1 mill. kroner til dette formålet. Dette inngår i driftsløyvinga til Språkrådet under kap. 326 post 01.

Det er elles føresetnaden at det oppryddingsarbeidet som må gjerast i åra framover, skal gjennomførast innanfor etablerte budsjettmessige og organisatoriske rammer. Det er delvis tale om å følgja opp og gjennomføra lov- og forskriftsreglar som har vore gjeldande i fleire tiår. Når det gjeld det konkrete kravet om minst 25 pst. av kvar målform, har dette vore gjeldande sidan 1988.

Poenget med dei konkrete tiltaka og det oppryddingsarbeidet som det er gjort greie for ovanfor, er å få innarbeidd automatiske og løpande rutinar i alle statsorgan og å leggja til rette for rapportering i ordna former. Dette vil i seg sjølv vera administrativt rasjonelt for kvart enkelt statsorgan, og det vil letta tilsynsarbeidet både i Språkrådet og i departementet. På denne måten vil det også kunne frigjerast administrative ressursar som i sin tur kan setjast inn i tilsynsarbeidet.

Kultur- og kyrkjedepartementet

tilrår:

Tilråding frå Kultur- og kyrkjedepartementet av 16. desember 2005 om målbruk i offentlig teneste blir send Stortinget.

Vedlegg 1**Lov og forskrift om målbruk i offentlig teneste****Lov om målbruk i offentlig teneste****§ 1**

Bokmål og nynorsk er likeverdige målformer og skal vere jamstelte skriftspråk i alle organ for stat, fylkeskommune og kommune. Når privat rettssubjekt gjer vedtak eller gjev føresegn på vegner av stat, fylkeskommune eller kommune, skal det i denne samanhengen reknast for slikt organ.

§ 2

For statstenesta gjeld dei nærmare reglane i §§ 3 til 11 om plikt til å nytte bokmål og nynorsk. Desse reglane gjeld likevel ikkje

- a) Stortinget, Riksrevisjonen, Stortingets ombodsmann for forvaltninga og andre organ for Stortinget,
- b) internt saksarbeid og munnleg målbruk.

I Den norske kyrkja, i undervisningsverksemd og i rettsstellet gjeld lova berre den administrative delen av verksemda.

§ 3

Der særlege grunnar talar for det, kan Kongen gjere unntak heilt eller delvis for visse organ eller verksemdar som fell inn under reglane i lova.

Kongen kan i tvilstilfelle avgjere om eit organ eller privat rettssubjekt går inn under reglane i lova.

§ 4

Tilsette i embete eller statstenestepost der skriftleg utforming er del av tenesta, pliktar å nytte bokmål og nynorsk etter dei reglane som til kvar tid gjeld for målbruk i statstenesta.

Kongen kan i særlege tilfelle gjere unntak frå reglane i denne paragrafen.

§ 5

Eit kommunestyre kan gjere vedtak om å krevje ei viss målform i skriv frå statsorgan til kommunen, eller gjere vedtak om at kommunen er språkleg nøytral. Tilsvarande vedtak kan fylkestinget gjere for fylkeskommunen.

Så lenge ein kommune eller ein fylkeskommune ikkje har gjort vedtak som nemnt i denne paragrafen, skal han reknast for å vere språkleg nøytral.

Kommunar og fylkeskommunar skal melde vedtak etter denne paragrafen til departementet, som syter for at vedtaka blir gjorde kjende i statstenesta.

§ 6

Statsorgan skal svare på skriv frå private rettssubjekt i den målforma som er nytta i skrivet. Dersom ein ikkje kjenner språkønsket til vedkommande, står statsorganet fritt i val av målform. Frå statsorgan kan private rettssubjekt krevje ei viss målform i alle løyve, faste formularar o.l. som direkte gjeld dei sjøve.

Statsorgan skal nytte den vedtekne målforma i skriv til kommunar og fylkeskommunar som har gjort vedtak om målform etter § 5.

I skriv til språkleg nøytrale kommunar og fylkeskommunar står statsorgana fritt i val av målform. Kongen kan likevel gje føresegnar om målform i slike tilfelle.

§ 7

Dersom statsorgan vender seg under eitt til fleire kommunar i eit avgrensa område, skal fleirtalsmålforma for kommunane nyttast. Ligg det ikkje føre noka fleirtalsmålform, står organet fritt i val av målform.

Fleirtalsmålforma er den målform som flest kommunar har kravt. Det er ikkje noka fleirtalsmålform dersom over halvparten av kommunane er språkleg nøytrale. Det same gjeld dersom like mange kommunar har kravt bokmål som nynorsk.

§ 8

Statsorgan som har heile landet som tenestekrins, skal syte for at rundskriv, kunngjeringar, informasjonstilfang o.l. som organet lagar, vekslar mellom målformene slik at det blir ei rimeleg kvantitativ fordeling mellom dei. Dersom det einskilde organet finn grunn for det, kan slikt tilfang gjevast ut i

begge målformer. Tilfang med særleg tilknytning til eit geografisk avgrensa område, skal vere i fleirtalsmålforma for området.

Statsorgan som har eit geografisk avgrensa område som tenestekrins, skal syte for at rundskriv, kunngjeringar, informasjonstilfang o.l. som organet lagar, er i fleirtalsmålforma for området. I språkleg nøytrale område skal slikt tilfang veksle mellom målformene slik at det blir eit rimeleg sam høve mellom dei.

Tilfang med særleg tilknytning til ein kommune, skal vere i den målforma kommunen har kravt etter § 5.

Skjema skal liggje føre og vere tilgjengelege i begge målformer.

Kongen kan i særlege tilfelle gjere unntak frå reglane i denne paragrafen. Kongen avgjer tvilstilfelle etter paragrafen.

§ 9

Om nokon meiner at eit statsorgan ikkje følgjer lov eller føresegner om målbruk i saker som vedkjem dei sjølv, kan dei klage på dette til overordna organ. Språkorganisasjonar kan klage til overordna organ dersom dei meiner at statsorgan bryt lov eller føresegner om målbruk.

For slike klagesaker gjeld reglane i forvaltningslova kap. VI så langt dei høver.

§ 10

Kongen skal minst kvart fjerde år leggje fram for Stortinget ei melding om målbruk i offentlig teneste.

§ 11

Kongen gjev nærmare føresegner om skriftleg målbruk i statstenesta.

§ 12

Denne lova tek til å gjelde frå den tid Kongen fastset. Frå same tid blir lov av 6. juni 1930 nr. 22 om målbruk i statstenesta oppheva.

Forskrift om målbruk i offentlig teneste

§ 1

Kultur- og vitskapsdepartementet¹ fører tilsyn med gjennomføringa av reglane om målbruk i offentlig teneste.

¹ No Kulturdepartementet, frå 1. januar 2002 Kultur- og kyrkje-departementet.

Kvart statsorgan har plikt til å syte for at reglane om målbruk i offentlig teneste blir følgde.

Kvart statsorgan har ansvaret for at dei tilsette innan rimeleg tid får nødvendig opplæring i bokmål og nynorsk.

§ 2

For utanlandske statsborgarar gjeld plikta til å nytte begge målformer berre dersom dei har norsk vidaregåande utdanning med sidemålsopplæring eller universitets- eller høgskoleutdanning i norsk eller tilsvarande opplæring i norsk.

I særlege høve kan Kultur- og vitskapsdepartementet² etter søknad fritta einskilde tenestemenn eller nærmare fastsette grupper av tenestemenn frå plikta til å nytte begge målformer.

§ 3

Lokale statsorgan er statsorgan med tenestekrins som femner om ein kommune. Regionale statsorgan er statsorgan som femner om meir enn ein kommune, men likevel ikkje heile landet. Sentrale statsorgan er statsorgan med heile landet som tenestekrins.

I høve til reglane om målbruk skal statsorgan som førebur og gjer vedtak, og som utetter står fram som ei eining, reknast for eit eige statsorgan.

§ 4

Dersom det ikkje høver med den same namneforma på bokmål og nynorsk, skal namnet på eit statsorgan ha ei bokmålsform og ei nynorskform.

§ 5

Tenestemålet for eit lokalt statsorgan skal samsvare med målvedtaket i den kommunen som er tenestekrins for organet. Tenestemålet skal nyttast i skriv til alle statlege organ.

Tenestemålet for eit regionalt statsorgan skal samsvare med fleirtalsmålforma for kommunane i tenestekrinsen. Utrekning av fleirtalsmålforma skal følgje reglane i lov om målbruk i offentlig teneste § 7. I skriv frå det regionale statsorganet til lokale statsorgan skal tenestemålet til det lokale statsorganet nyttast. I skriv frå det regionale statsorganet til alle andre statsorgan skal tenestemålet til det regionale statsorganet nyttast.

Sentrale statsorgan er språkleg nøytrale. Eit sentralt statsorgan som skriv til eit anna språkleg nøytralt organ, står fritt i val av målform. I skriv til eit regionalt statsorgan skal tenestemålet til det

² No Kulturdepartementet, frå 1. januar 2002 Kultur- og kyrkje-departementet.

regionale statsorganet nyttast. I skriv til det lokale statsorgan skal tenestemålet til det lokale statsorganet nyttast.

§ 6

For tilfang etter § 8 første ledd i lova vil ei rimeleg kvantitativ fordeling seie at ingen av dei to målformene skal vere representert med mindre enn 25 %. Målvedtaka i kommunane skal som hovudregel leggjast til grunn ved spreiding av parallellutgaver av alle slag tilfang som høyrer inn under § 8 første ledd.

Regionale statsorgan med tenestemål kan veksle mellom målformene i tilfang med særleg tilknytning til ein eller fleire nøytrale kommunar i tenestekrinsen. I tilfang med særleg tilknytning til fleire kommunar som har gjort vedtak om same målform, kan denne målforma nyttast sjølv om ho ikkje samsvarer med tenestemålet til det regionale statsorganet. I andre saker kan departementet i særlege tilfelle gjere unntak etter § 8 femte ledd.

§ 7

Når eksamensoppgåver i andre fag enn norsk blir gitt på norsk mål, skal kvar kandidat få oppgåveteksten på bokmål eller nynorsk etter ønske. Dette

gjeld for slutteksamener, medrekna deleksamenar som høyrer med i ein større eksamen. Lærestaden kan be om bindande val av målform for oppgåveteksten ved oppmelding til eksamen.

Når særlege grunnar talar for det, kan lærestaden gjere heilt eller delvis unntak frå denne regelen. Studentar som dette vedkjem, kan klage på slikt vedtak til departementet.

Departementet kan gi nærmare reglar til denne paragrafen.

§ 8

Vedtak i kommunestyre eller fylkesting etter § 5, første leddet, i lov om målbruk i offentlig teneste skal meldast til Kultur- og vitskapsdepartementet.³ Ajourførte lister over slike målvedtak blir tekne inn i Norsk Lovtidend og Norsk lysingsblad to gonger for året. Nye målvedtak får ikkje rettslege verknader for statsorgan før dei er kunngjorde på denne måten.

Kultur- og vitskapsdepartementet⁴ kan fastsetje nærmare reglar om kunngjeringsmåten.

³ No Kulturdepartementet, frå 1. januar 2002 Kultur- og kyrkje-departementet.

⁴ No Kulturdepartementet, frå 1. januar 2002 Kultur- og kyrkje-departementet.

Vedlegg 2**Målbruksstatistikk**

Departementsnemningane i tabellane 2.1 – 2.5 avspeglar dei namna og den departementsorganiseringa som gjeld i 2005. Dei namnendringane som er skjedd gjennom åra, reflekterer som regel også endringar i departementsstrukturen ved at avdelingar eller mindre einingar er flytta frå eitt departement til eit anna. Tala i tabellen avspeglar i

hovudsak den departementsorganiseringa som gjaldt i det året dei er oppførte under. Departementa er i tabellane oppførte i same rekkjefølgje som i meldinga frå 2001, jamvel om dette i nokre tilfelle bryt med den alfabetiske rekkjefølgja etter noverande namn.

Tabell 2.1 Nynorskprosent etter sidetal i stortingsdokument frå departementa i periodane 1997–2000 og 2001–2004

Departement	Sidetal 1997–2000	Pst. nynorsk 1997–2000	Sidetal 2001–2004	Pst. nynorsk 2001–2004
Moderniseringsdepartementet	2019	8,2	2485	10,8
Barne- og familiedepartementet	1754	5,9	2698	15,8
Finansdepartementet	7897	8,4	8070	9,4
Fiskeri- og kystdepartementet	1195	21,2	1738	11,9
Forsvarsdepartementet	1146	7,4	905	5,6
Justis- og politidepartementet	4811	3,5	6454	7,9
Utdannings- og forskingsdepartementet	2909	48,2	2392	53,7
Kommunal- og regionaldepartementet	3519	20,5	4983	20,0
Kultur- og kyrkjedepartementet	1382	23,4	1512	34,2
Landbruks- og matdepartementet	1545	49,7	1665	45,2
Miljødepartementet	1910	19,0	2586	32,1
Nærings- og handelsdepartementet	2262	3,1	2051	13,1
Olje- og energidepartementet	2144	1,8	1741	16,2
Samferdselsdepartementet	2138	12,2	2221	16,3
Arbeids- og sosialdepartementet	5922	10,9	2624	7,6
Helse- og omsorgsdepartementet	-	-	2142	5,9
Utanriksdepartementet	4293	16,2	4947	20,6
Statsministerens kontor	5	0,0	14	0,0
SUM	46851	14,4	51228	17,3

Tabell 2.2 Nynorskprosent etter sidetal i stortingsdokument frå departementa kvart enkelt år i perioden 2001–2004 og i pr. 9.12. i 2005

Departement	2001	2002	2003	2004	2005 ¹
Moderniseringsdepartementet	7,9	12,2	8,7	20,5	24,3
Barne- og familiedepartementet	13,8	21,2	11,1	14,4	9,0
Finansdepartementet	6,5	9,9	9,6	11,7	7,9
Fiskeri- og kystdepartementet	15,8	13,6	10,4	10,4	14,0
Forsvarsdepartementet	4,1	6,2	7,8	5,7	24,8
Justis- og politidepartementet	3,7	4,1	14,7	9,2	24,3
Utdannings- og forskingsdepartementet	66,5	46,0	60,9	46,4	55,5
Kommunal- og regionaldepartementet	8,8	23,6	24,3	21,3	16,8
Kultur- og kyrkjedepartementet	7,7	25,6	52,8	32,3	34,1
Landbruks- og matdepartementet	52,0	35,4	25,1	85,4	57,8
Miljødepartementet	29,9	22,1	33,9	59,5	61,1
Nærings- og handelsdepartementet	1,1	15,9	25,0	10,0	3,9
Olje- og energidepartementet	34,4	2,6	14,3	20,5	25,8
Samferdselsdepartementet	8,5	29,4	8,7	17,2	12,1
Arbeids- og sosialdepartementet	1,5	2,2	13,8	18,6	8,4
Helse- og omsorgsdepartementet	-	1,8	11,3	3,5	13,1
Utanriksdepartementet	19,2	26,6	18,6	18,5	29,8
Statsministerens kontor	0	0	0	0	0,0
SUM	14,0	17,1	18,9	19,0	21,78

¹ Pr. 9. desember 2005.

Tabell 2.3 Nynorskprosent etter sidetal i stortingsdokument frå departementa i perioden 1994–2004

Departement	Sidetal 1994–2004	Pst. nynorsk 1994–2004
Moderniseringsdepartementet	5213	9,7
Barne- og familiedepartementet	5355	10,6
Finansdepartementet	20497	8,4
Fiskeri- og kystdepartementet	3576	19,5
Forsvarsdepartementet	3122	7,3
Justis- og politidepartementet	13812	8,6
Utdannings- og forskingsdepartementet	6757	41,9
Kommunal- og regionaldepartementet	11480	16,0
Kultur- og kyrkjedepartementet	3832	35,6
Landbruks- og matdepartementet	4139	52,4
Miljødepartementet	5597	21,4
Nærings- og handelsdepartementet	5932	7,3
Olje- og energidepartementet	3968	8,1
Samferdselsdepartementet	5590	13,7
Arbeids- og sosialdepartementet	11543	7,5
Helse- og omsorgsdepartementet	2142	5,9
Utanriksdepartementet	11746	17,7
Statsministerens kontor	26	0,0
SUM	124327	15,2

Tabell 2.4 Nynorskprosent i ulike typar skriv under 10 sider frå departementa 1997–2004 (Gjeld summen av pressemeldingar, rundskriv, stillingsannonsar, kunngjeringar og eventuelt anna informasjonstilfang unnateke lover og forskrifter og stortingsdokument)

Departement	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Moderniseringsdepartementet	16	26	18	16	7	8	9	18
Barne- og familiedepartementet	17	37	18	41	13	7	9	15
Finansdepartementet	48	44	36	26	27	17	15	14
Fiskeri- og kystdepartementet	9	31	20	21	21	18	26	24
Forsvarsdepartementet	3	2	10	9	0	3	0	3
Justis- og politidepartementet	8	10	8	32	26	18	20	25
Utdannings- og forskingsdepartementet	47	35	25	21	8	8	7	7
Kommunal- og regionaldepartementet	32	28	36	32	28	28	14	20
Kultur- og kyrkjedepartementet	26	37	32	28	15	29	25	30
Landbruks- og matdepartementet	31	36	18	31	21	-	30	7
Miljødepartementet	14	42	38	28	20	12	8	6
Nærings- og handelsdepartementet	16	15	16	13	11	8	4	5
Olje- og energidepartementet	39	13	15	38	29	21	26	22
Samferdselsdepartementet	17	15	21	20	16	14	22	25
Arbeids- og sosialdepartementet	15	27	30	24	5	7	10	7
Helse- og omsorgsdepartementet						20	11	12
Utanriksdepartementet	26	14	16	67	12	13	20	7
Statsministerens kontor	14	11	12	6				
SUM	23	25	22	25	17	13	15	13

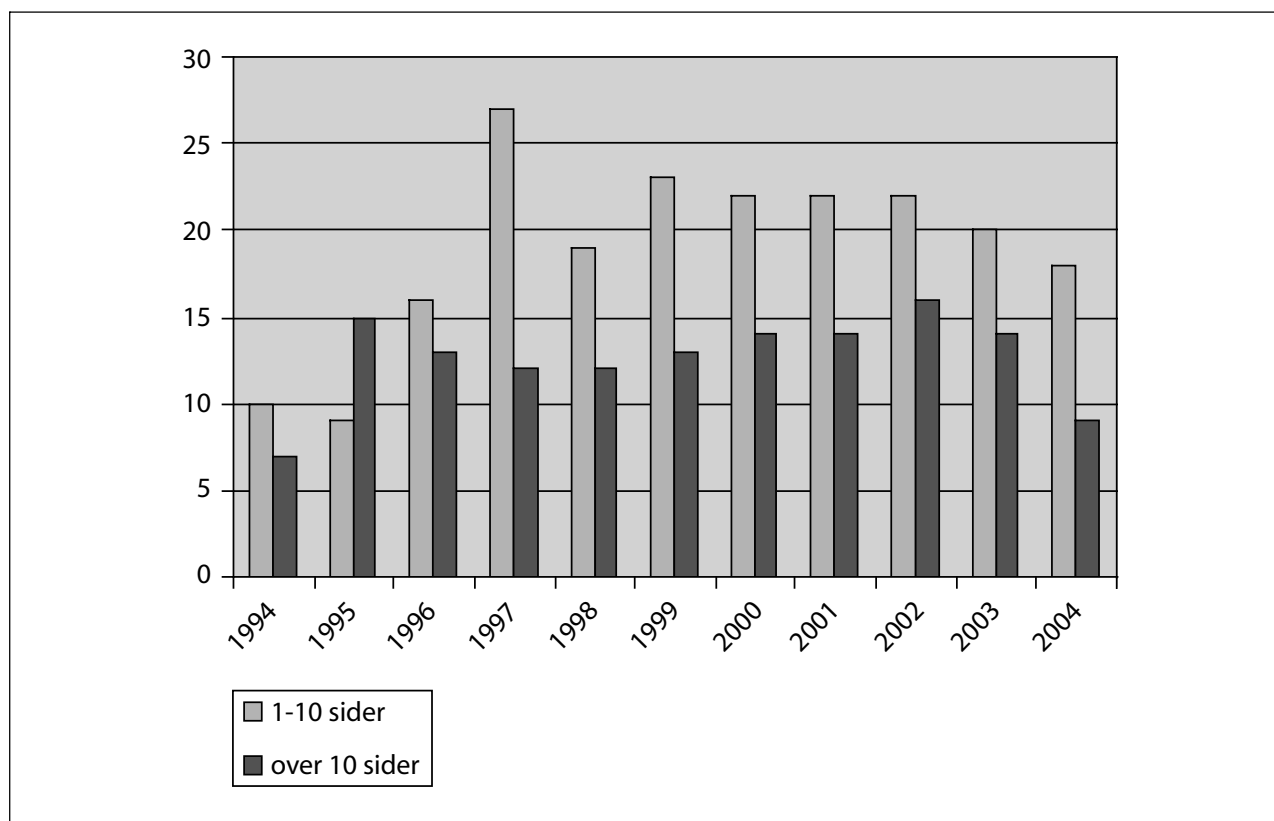
Tabell 2.5 Nynorskprosent etter samla sidetal i skriv over 10 sider frå departementa 1997–2004. (Gjeld summen av pressemeldingar, rundskriv, stillingsannonsar, kunngjeringar og eventuelt anna informasjonstilfang unnateke lover, forskrifter og stortingsdokument)

Departement	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Moderniseringsdepartementet	35	12	8	53	37	8	0	0
Barne- og familiedepartementet	0	11	19	24	4	4	3	3
Finansdepartementet	28	6	15	6	12	4	0	0
Fiskeri- og kystdepartementet	-	-	12	29	0	8	15	3
Forsvarsdepartementet	0	-	0	-	-	0	0	0
Justis- og politidepartementet	11	2	1	4	4	1	2	5
Utdannings- og forskingsdepartementet	20	11	8	18	6	0	16	5
Kommunal- og regionaldepartementet	19	8	11	22	23	26	4	4
Kultur- og kyrkjedepartementet	39	13	5	2	5	13	2	25
Landbruks- og matdepartementet	0	1	0	11	2	-	0	0
Miljødepartementet	2	42	30	8	6	19	18	23
Nærings- og handelsdepartementet	0	5	0	0	3	11	5	11
Olje- og energidepartementet	0	0	0	0	0	0	0	24
Samferdselsdepartementet	0	0	0	0	0	0	0	12
Arbeids- og sosialdepartementet	12	6	7	20	10	0	0	9
Helse- og omsorgsdepartementet						7	9	9
Utanriksdepartementet	0	4	8	0	0	0	7	2
Statsministerens kontor	-	65	80	12				
SUM	14	12	10	13	9	8	6	6

Tabell 2.6 Samla nynorskprosent rekna etter summen av tala i alle innleverte rapportar frå statsorgan under departementsnivået kvart år frå 1994 til 2004

År	1–10 sider	Over 10 sider
1994	10	7
1995	9	15
1996	16	13
1997	27	12
1998	19	12
1999	23	13
2000	22	14
2001	22	14
2002	22	16
2003	20	14
2004	18	9

Kjelde: Språkrådet

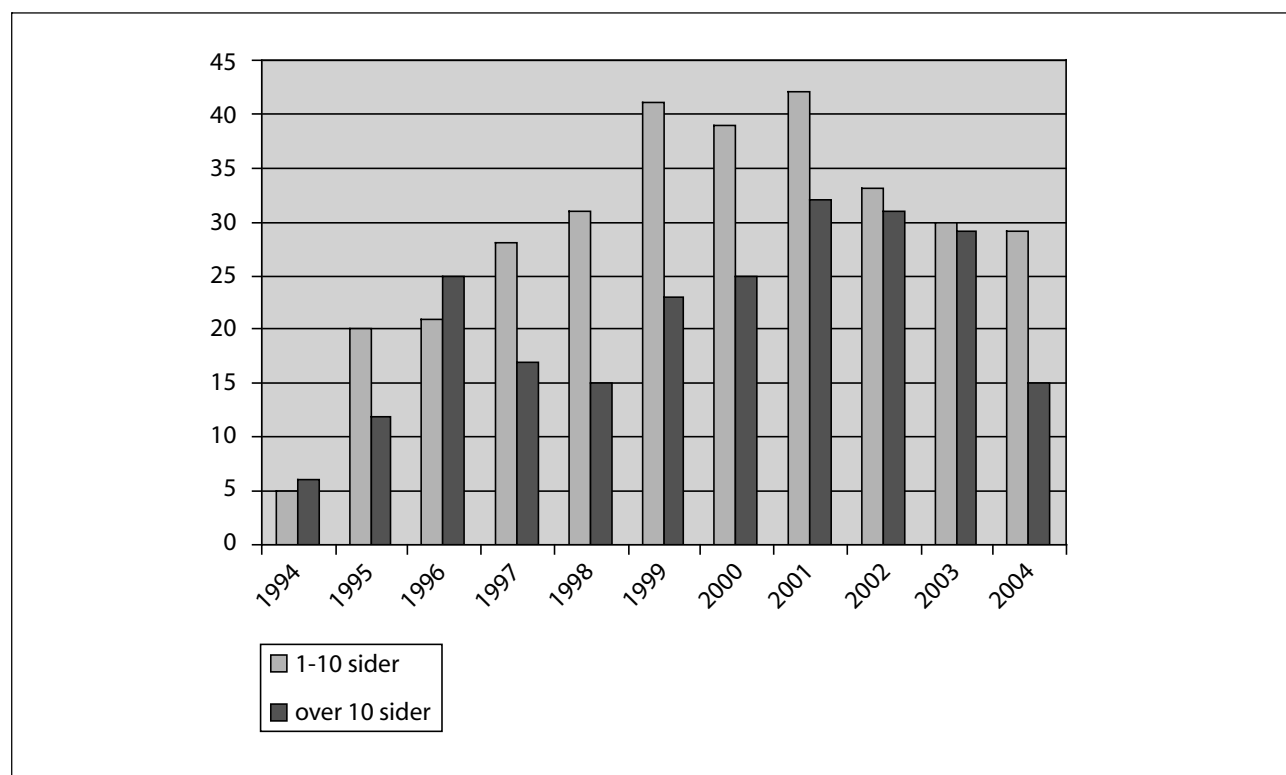
Figur 2.1 Gjennomsnittleg prosent nynorsk i tilfang laga av statsorgan under departementsnivå, jf. tabell 2.6

Kjelde: Språkrådet

Tabell 2.7 Tal på statsorgan under departementsnivå med 25 pst. nynorsk eller meir

År	1–10 sider	Over 10 sider	Talet på organ som har rapportert	Totaltalet på organ
1994	5	6	101	220
1995	20	12	148	220
1996	21	25	146	218
1997	28	17	113	197
1998	31	15	104	222
1999	41	23	136	217
2000	39	25	144	223
2001	42	32	154	209
2002	33	31	149	190
2003	30	29	146	163
2004	29	15	140	160

Kjelde: Språkrådet

Figur 2.2 Tal på statsorgan under departementsnivå med 25 pst. nynorsk eller meir, jf. tabell 2.7

Kjelde: Språkrådet

Tabell 2.8 Alfabetisk oversyn over alle organ som er bedt om å rapportera eigen målbruk til Språkrådet. Tabellen viser samla sum tilfang i periodn 2001–2004 og kor mykje av dette som var på nynorsk eller i begge målformer. I tabellen er tilfanget fordelt på to dokumentkategoriar, dokument under 10 sider (tal på dokument) og dokument over 10 sider (samla sidetal). Endeleg viser tabellen utrekna nynorskprosent i kvar av dei to dokumentkategoriane.

Institusjon	2001–2004							
	1–10 sider				Over 10 sider			Tal rapp.
	Sum	Nyn.	Begge	Pst.	Sum	Nyn.	Pst.	
A/S Vinmonopolet	266	36	1	13,7	3615	1346	37,2	4
ABM-utvikling ¹	153	15	0	9,8	1891	554	29,3	2
Arbeidsdirektoratet (Aetat)	150	13	7	11	542	127	23,4	2
Arbeidsforskinsinstituttet	7	0	0	0	23	0	0	1
Arbeidsretten	4	1	0	25	54	40	74,1	4
Arbeidstilsynet	98	8	21	18,9	1278,5	246	19,2	4
Arkeologisk museum i Stavanger	251	23	2	9,6	2217	470	1,2	4
Arkitekthøgskolen i Oslo	7	0	0	0	0	0	–	1
Avinor ²	271	17	13	8,7	0	0	–	1
Barne-, ungdoms- og familie-direktoratet ³	16	0	1	3,1	62	8,5	13,7	1
Barneombodet	38	1	13	19,7	0	0	–	3
Bergvesenet	0	0	0	–	0	0	–	0
Biotechnologinemnda	3	0	0	0	883	11	1,2	3
Brønnøysundregistra	290	52	80	31,7	380	72	18,9	4
Bunad- og folkedraktrådet	6	4	0	66,7	266	251	94,4	4
Datatilsynet	17	0	10	29,4	106	5	4,7	3
Den norske Unesco-kommisjonen	85	7	0	8,2	50	5	10	2
Det norske meteorologiske institutt	292	14	12	6,8	239	40,5	16,9	3
Direktoratet for brann- og eltryggleik ⁴	59	10	9	24,6	1190	82	6,9	2
Direktoratet for naturforvaltning	136	33	0	24,3	8143	1281	15,7	4
Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB) ⁵	216	28	30	19,9	707	66	9,3	4
Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD)	139	6	0	4,3	986	33	3,3	2
Eigarskapstilsynet	22	10	0	45,5	49	20	40,8	4
Fiskeridirektoratet	787	502	1	63,9	4694	766	16,3	4
Fond for lyd og bilete	6	0	6	50	20	0	0	1
Forbrukarombodet	75	4	0	5,3	99	16	16,2	4
Forbrukarrådet	271	23	85	24,2	6710	50	0,7	2
Forbrukartvistutvalet	0	0	0	–	0	0	–	4
Foreldreutvalet for grunnskolen	105	12	28	24,8	479	116	24,2	3
Forsvarets forskingsinstitutt	36	0	0	0	556	0	0	1
Forsvarets mediesenter (FMS)	1090	126	21	12,5	0	0	–	2
Forsvarets skolesenter (FSS)	305	26	0	8,5	498	0	0	4
Garantinstituttet for eksportkreditt	25	2	0	8	77	0	0	3
Generaladvokaten	37	0	0	0	34	0	0	1
Havforskinsinstituttet	296	80	0	27	2350	310	13,2	4
Husbanken	216	26	17	16	1448	326	22,5	4
Høgskolen i Agder	1715	415	0	24,2	669	105	15,7	4
Høgskolen i Akershus	42	0	0	0	333	0	0	3

Tabell 2.8 Alfabetisk oversyn over alle organ som er bedt om å rapportera eigen målbruk til Språkrådet. Tabellen viser samla sum tilfang i periodn 2001–2004 og kor mykje av dette som var på nynorsk eller i begge målformer. I tabellen er tilfanget fordelt på to dokumentkategoriar, dokument under 10 sider (tal på dokument) og dokument over 10 sider (samla sidetal). Endeleg viser tabellen utrekna nynorskprosent i kvar av dei to dokumentkategoriane.

Institusjon	2001–2004							
	1–10 sider				Over 10 sider			Tal rapp.
	Sum	Nyn.	Begge	Pst.	Sum	Nyn.	Pst.	
Høgskolen i Bergen	269	23	12	10,8	472	145	30,7	3
Høgskolen i Bodø	964	107	0	11,1	3811	1110	29,1	4
Høgskolen i Buskerud	556	13	53	7,1	888	0	0	4
Høgskolen i Finnmark	252	1	0	0,4	254	35	13,8	4
Høgskolen i Gjøvik	444	8	0	1,8	0	0	–	3
Høgskolen i Harstad	104	19	0	18,3	229	0	0	4
Høgskolen i Hedmark	648	15	0	2,3	15699	1304	8,3	4
Høgskolen i Lillehammer	104	0	0	0	692	214	30,9	4
Høgskolen i Molde	84	3	1	4,2	92	8	8,7	2
Høgskolen i Narvik	181	2	0	1,1	1029	0	0	3
Høgskolen i Nesna	177	62	0	35	483	40	8,3	4
Høgskolen i Nord-Trøndelag	1126	245	4	21,9	0	0	–	3
Høgskolen i Oslo	126	20	29	27,4	7308	510	7	4
Høgskolen i Sogn og Fjordane	284	226	3	80,1	387	381	98,4	4
Høgskolen i Stavanger	3813	742	632	27,7	2031	987	48,6	4
Høgskolen i Sør-Trøndelag	112	13	18	19,6	1409	265	18,8	2
Høgskolen i Telemark	344	94	0	27,3	2220	516	23,2	4
Høgskolen i Tromsø	1513	85	0	5,6	704	95	13,5	4
Høgskolen i Vestfold	260	19	0	7,3	990	0	0	3
Høgskolen i Volda	2154	1269	390	68	2471	2204,5	89,2	4
Høgskolen i Østfold	446	2	0	0,4	1903	24	1,3	4
Høgskolen i Ålesund	1118	210	12	19,3	1325	41	3,1	4
Høgskolen Stord/Haugesund	167	69	0	41,3	354	124	35	4
Høgsterett	24	9	0	37,5	0	0	–	4
Jernbaneverket	284	2	0	0,7	150	1	0,7	1
Justervesenet	64	1	1	2,3	12	0	0	4
Konkurransetilsynet	129	10	1	8,1	1539	66	4,3	4
Kredittilsynet	371	60	57	23,9	735	15	2	4
Kriminalpolitisen	0	0	0	–	0	0	–	0
Kunsthøgskolen i Bergen	66	29	0	43,9	85	85	100	4
Kunsthøgskolen i Oslo	149	9	0	6	940	0	0	3
Kyrkerådet	561	66	0	11,8	3526	473	13,4	4
Kystdirektoratet	111	0	0	0	434	44	10	3
Likestillingsombudet	39	9	0	23,1	0	0	–	4
Likestillingssenteret	26	4	0	15,4	381	0	0	4
Lotteritilsynet	48	30	3	65,6	272	192	70,6	2
Luftfartstilsynet	432	6	0	1,4	143	0	0	2
Mattilsynet ⁶	534	93	1	17,5	502	3	0,6	1
Museet for samtidskunst ⁷	161	24	0	14,9	96	96	100	3
Nasjonalbiblioteket	104	1	0	1	508	49	9,5	4
Nasjonalmuseet for kunst ⁸	58	6	0	10,3	1282	186	14,5	4

Tabell 2.8 Alfabetisk oversyn over alle organ som er bedt om å rapportera eigen målbruk til Språkrådet. Tabellen viser samla sum tilfang i periodn 2001–2004 og kor mykje av dette som var på nynorsk eller i begge målformer. I tabellen er tilfanget fordelt på to dokumentkategoriar, dokument under 10 sider (tal på dokument) og dokument over 10 sider (samla sidetal). Endeleg viser tabellen utrekna nynorskprosent i kvar av dei to dokumentkategoriane.

Institusjon	2001–2004							
	1–10 sider				Over 10 sider			Tal rapp.
	Sum	Nyn.	Begge	Pst.	Sum	Nyn.	Pst.	
Nasjonalt folkehelseinstitutt ⁹	0	0	0	–	0	0	–	0
Nasjonalt organ for kvalitet i utdanninga (NOKUT)	26	1	0	3,8	743	223	30	3
Nasjonalt tryggingssorgan (NSM) ¹⁰	0			–	0	0	–	0
Noregs forskingsråd	48	2	0	4,2	400	56,5	14,1	2
Noregs geologiske undersøking (NGU)	0	0	0	–	0		–	0
Noregs handelshøgskole	214	28	0	13,1	652	45	6,9	4
Noregs idrettshøgskole	0	0	0	–	0	0	–	0
Noregs landbrukshøgskole	296	7	99	19,1	804	108	13,4	2
Noregs musikkhøgskole	0	0	0	–	0	0	–	0
Noregs teknisk-naturvitskaplege universitet (NTNU)	1416	131	145	14,4	16079	1387	8,6	4
Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE)	931	168	5	18,3	4087	784	19,2	4
Noregs veterinærhøgskole	116	0	0	0	246	6	2,4	2
Norsk filmfond	0	0	0	–	0	0	–	0
Norsk filminstitutt	1217	121	4	10,1	1116	90	8	4
Norsk filmutvikling	33	0	9	13,6	0	0	–	3
Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)	103	26	0	25,2	228	56	24,6	4
Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (NIJOS)	45	5	0	11,1	4392	821	18,7	4
Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)	67	14	0	20,9	13090	1306	10	4
Norsk institutt for skogforskning (Skogforsk)	58	2	0	3,4	2645	2	0,1	4
Norsk kulturråd	359	78	8	22,8	491	174	35,4	4
Norsk lokalhistorisk institutt	2	0	0	0	1093	468	42,8	4
Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek	1256	188	5	15,2	459	66	14,4	4
Norsk polarinstitutt	65	16	0	24,6	63	0	0	4
Norsk utanrikspolitisk institutt (NUPI)	222	35	1	16	2097	18	0,9	4
Oljedirektoratet	322	204	0	63,4	1121	93	8,3	4
Patentstyret	56	7	0	12,5	16	0	0	4
Pensjonstrygda for sjømenn	28	5	4	25	260	46	17,7	4
Planteforsk	590	289	0	49	7475	1066	14,3	4
Politidirektoratet ¹¹	68	0	0	0	0	0	–	1
Politiets datateneste	303	65	0	21,5	404	97	24	4
Politiets materiellteneste	59	3	0	5,1	0	0	–	2
Politiets tryggingsteneste	53	4	0	7,5	0	0	–	4
Politihøgskolen	186	27	49	27,7	40	0	0	4

Tabell 2.8 Alfabetisk oversyn over alle organ som er bedt om å rapportera eigen målbruk til Språkrådet. Tabellen viser samla sum tilfang i periodn 2001–2004 og kor mykje av dette som var på nynorsk eller i begge målformer. I tabellen er tilfanget fordelt på to dokumentkategoriar, dokument under 10 sider (tal på dokument) og dokument over 10 sider (samla sidetal). Endeleg viser tabellen utrekna nynorskprosent i kvar av dei to dokumentkategoriane.

Institusjon	2001–2004							
	1–10 sider				Over 10 sider			Tal rapp.
	Sum	Nyn.	Begge	Pst.	Sum	Nyn.	Pst.	
Post- og teletilsynet	99	2	0	2	422	0	0	3
Produktregisteret	8	1	0	12,5	228	114	50	4
Regjeringsadvokaten	12	5	0	41,7	0	0	–	4
Riksadvokaten	18	6	0	33,3	732	243	33,2	4
Riksantikvaren	376	20	4	5,9	314	87	27,7	4
Riksarkivet	172	66	2	39	646	161	24,9	4
Rikskonsertane	1776	403	0	22,7	1401	58	4,1	4
Riksteatret	201	89	0	44,3	611	194	31,7	4
Rikstrygdeverket	290	10	28	8,3	3021	133	4,4	4
Riksutstillinger	619	314	0	50,7	651	158	24,3	3
Sentralskattekontoret for storbedrifter	19	0	0	0	1234	0	0	4
Sentralskattekontoret for utanlands-saker	25	1	0	4	0	0	–	4
Sjøfartsdirektoratet	363	18	2	5,2	6016	1	0	3
Skattedirektoratet	105	0	20	9,5	309	53	17,2	2
Skipsregistra	68	19	0	27,9	0	–	–	4
Sosial- og helsedirektoratet ¹²	779	78	15	11	5304	505,50	9,5	3
Statens arbeidsmiljøinstitutt	50	0	0	0	132,5	2,5	1,9	4
Statens bygningstekniske etat	28	4	0	14,3	675	87	12,9	4
Statens dyrehelsetilsyn ¹³	79	3	2	5,1	0	0	–	2
Statens filmtilsyn	27	0	0	0	220	0	0	3
Statens forureiningstilsyn	756	59	0	7,8	3290	100	3	4
Statens forvaltningsteneste	1347	295	0	21,9	1318	309	23,4	4
Statens helsetilsyn	813	94	3	11,7	2353	42	1,8	4
Statens innkrevjingssentral	32	0	0	0	82	0	0	3
Statens institutt for forbruksforskning	43	0	0	0	6281	0	0	3
Statens jernbanetilsyn	25	0	0	0	1028	0	0	4
Statens kartverk	39	7	0	17,9	84	0	0	1
Statens landbruksforvaltning	754	73	3	9,9	1041	93	8,9	4
Statens landbrukstilsyn ¹⁴	171	8	6	6,4	114	0	0	2
Statens lækjemiddelverk	210	7	4	4,3	690,5	20,5	3	4
Statens lånekasse for utdanning	267	14	99	23,8	1252	501	40	4
Statens medieforvaltning	133	21	1	16,5	174	174	100	4
Statens næringsmiddeltilsyn ¹⁵	650	325	0	50	1226	55	4,5	2
Statens Pensjonskasse	243	95	0	39,1	539	53	9,8	3
Statens rettleiingskontor for oppfinnarar ¹⁶	12	0	0	0	28	0	0	1
Statens strålevern	150	8	0	5,3	755	0	0	3
Statistisk sentralbyrå	2872	564	0	19,6	73531	13142	17,9	4
Statleg spesialpedagogisk støtte-system ¹⁷	86	0	0	0	1533	268	17,5	3

Tabell 2.8 Alfabetisk oversyn over alle organ som er bedt om å rapportera eigen målbruk til Språkrådet. Tabellen viser samla sum tilfang i periodn 2001–2004 og kor mykje av dette som var på nynorsk eller i begge målformer. I tabellen er tilfanget fordelt på to dokumentkategoriar, dokument under 10 sider (tal på dokument) og dokument over 10 sider (samla sidetal). Endeleg viser tabellen utrekna nynorskprosent i kvar av dei to dokumentkategoriane.

Institusjon	2001–2004							
	1–10 sider				Over 10 sider			Tal rapp.
	Sum	Nyn.	Begge	Pst.	Sum	Nyn.	Pst.	
Statsbygg	351	22	0	6,3	1130	70	6,2	4
Statskonsult ¹⁸	464	63	0	13,6	1996	276	13,8	2
Stiftinga Miljømerking i Noreg	35	0	0	0	907	336	37	4
Toll- og avgiftsdirektoratet	878	70	29	9,6	1214	95	7,8	4
Trygderetten	18	3	4	27,8	119	0	0	3
Universitetet i Bergen	1459	644	0	44,1	2637	1529	58	4
Universitetet i Oslo	4017	112	62	3,6	20270	2107	10,4	3
Universitetet i Tromsø	1688	166	7	10	4178	692	16,6	4
Utdanningsdirektoratet (tidl. Læringssenteret)	505	115	18	24,6	5659	1358	24	4
Utlendingsdirektoratet	656	182	9	28,4	767	68	8,9	4
Utrykkingspolitiet	30	8	0	26,7	0	0	–	2
Utsmykkingsfondet for off. bygg	73	5	0	6,8	260	38	14,6	4
Vegdirektoratet	30	3	0	10	2055	74	3,6	1
Vernepliktsverket	16	3	0	18,8	195	60	30,8	3
Veterinærinstituttet	113	14	0	12,4	562	138	24,6	4
Vox – Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet	955	189	64	23,1	3283	367	11,2	4
Økokrim	239	37	0	15,5	1303	0	0	4
Institusjonar med 25 % nynorsk eller meir				39			30	

¹ Skipa 01.01.03

² Gjeld 2001. Omdanna til aksjeselskap 01.01.03

³ Skipa 01.01.04

⁴ Gjekk 01.09.03 inn i Direktoratet for samfunnstryggleik og beredskap (DSB)

⁵ Omfattar også det tidlegare Direktoratet for sivil beredskap

⁶ Skipa 01.01.04

⁷ Gjekk 01.07.03 inn i Nasjonalmuseet for kunst

⁸ Skipa 01.07.03. Omfattar òg det tidlegare Nasjonalgalleriet (2001–2003)

⁹ Skipa 01.01.02

¹⁰ Skipa 01.01.03. Namneform på bokmål: Nasjonal sikkerhetsmyndighet

¹¹ Skipa 01.01.01

¹² Skipa 01.01.02

¹³ Gjekk 01.01.04 inn i Mattilsynet

¹⁴ Gjekk 01.01.04 inn i Mattilsynet

¹⁵ Gjekk 01.01.04 inn i Mattilsynet

¹⁶ Lagt ned 01.01.04

¹⁷ Gjekk 01.06.04 inn i Utdanningsdirektoratet

¹⁸ Gjeld 2001–2002. Omdanna til aksjeselskap frå 01.01.04

Merknader:

Ein strek (–) i kolonnen for prosent vil seia at statsorganet ikkje har levert rapport eller ikkje har rapportert om tilfang i den aktuelle kategorien.

Kolonnen «Tal rapp.» viser kor mange år organa har rapportert i perioden. Rapportar som ikkje kan tabellførast, er ikkje tekne med i oversynet. Nokre få organ har levert rapport så seint at rapportane ikkje er komne med i statistikken.

Kjelde: Språkrådet

Tabell 2.9 Statsorgan som kjem ut med tilnærma 25 pst. nynorsk eller meir i begge dokumentkategoriane når ein ser på samla mengd tilfang i åra 2001–2004

Institusjon	2001–2004							Tal rapp.
	1–10 sider				Over 10 sider			
	Sum	Nyn.	Begge	Pst.	Sum	Nyn.	Pst.	
Høgskolen i Sogn og Fjordane	284	226	3	80,1	387	381	98,4	4
Høgskolen i Volda	2154	1269	390	68,0	2471	2204,5	89,2	4
Bunad- og folkedraktrådet	6	4	0	66,7	266	251	94,4	4
Eigarskapstilsynet	22	10	0	45,5	49	20	40,8	4
Riksteatret	201	89	0	44,3	611	194	31,7	4
Universitetet i Bergen	1459	644	0	44,1	2637	1529	58,0	4
Kunsthøgskolen i Bergen	66	29	0	43,9	85	85	100,0	4
Høgskolen Stord/Haugesund	167	69	0	41,3	354	124	35,0	4
Riksarkivet	172	66	2	39,0	646	161	24,9	4
Riksadvokaten	18	6	0	33,3	732	243	33,2	4
Høgskolen i Stavanger	3813	742	632	27,7	2031	987	48,6	4
Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA)	103	26	0	25,2	228	56	24,6	4
Arbeidsretten	4	1	0	25,0	54	40	74,1	4
Utdanningsdirektoratet (tidl. Læringssenteret)	505	115	18	24,6	5659	1358	24,0	4
Statens lånekasse for utdanning	267	14	99	23,8	1252	501	40,0	4
Norsk kulturråd	359	78	8	22,8	491	174	35,4	4
Lotteritilsynet	48	30	3	65,6	272	192	70,6	2
Riksutstillinger	619	314	0	50,7	651	158	24,3	3

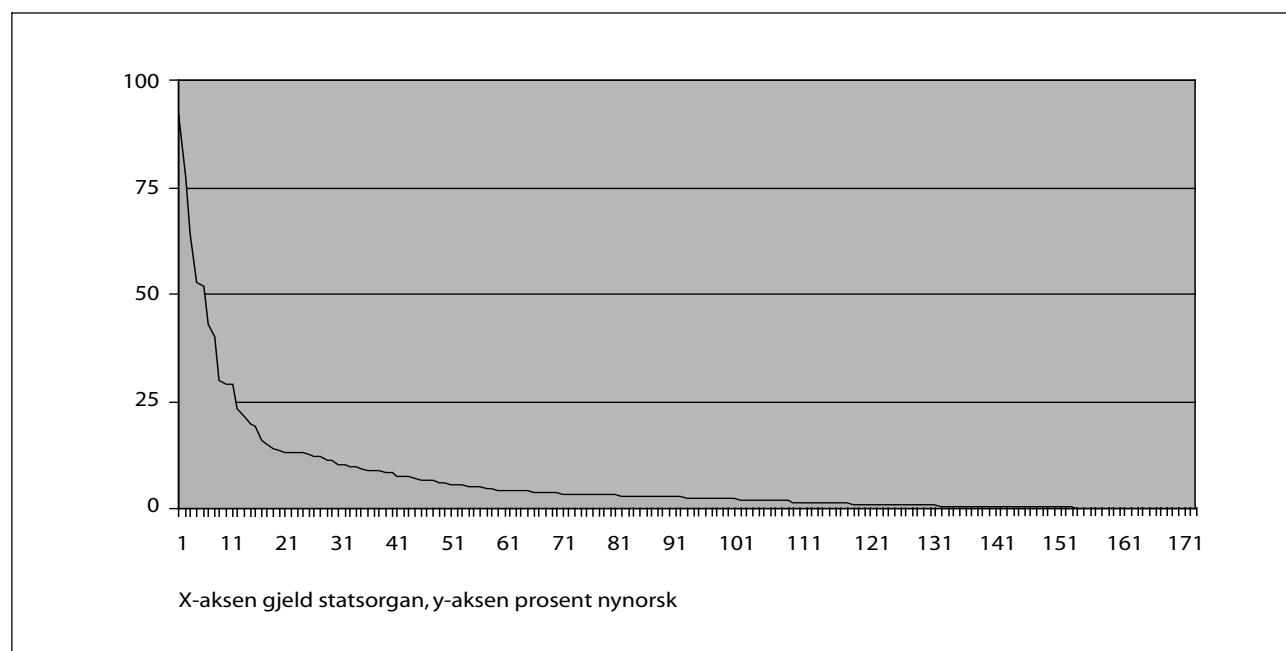
Tabell 2.10 Statsorgan med mindre enn 10 pst. nynorsk i begge kategoriar tilfang når ein ser på den samla mengda tilfang i perioden 2001–2004 (52 institusjonar)

Organ	2001–2004							
	1–10 sider				Over 10 sider			Tal rapp.
	Sum	Nyn.	Begge	Pst.	Sum	Nyn.	Pst.	
Bergvesenet	0	0	0	–	0	0	–	0
Nasjonalt folkehelseinstitutt	0	0	0	–	0	0	–	0
Nasjonalt tryggingsorgan (NSM)	0	0	0	–	0	0	–	0
Noregs geologiske undersøking (NGU)	0	0	0	–	0		–	0
Noregs idrettshøgskole	0	0	0	–	0	0	–	0
Noregs musikkhøgskole	0	0	0	–	0	0	–	0
Norsk filmfond	0	0	0	–	0	0	–	0
Kriminalpolitisen	0	0	0	–	0	0	–	0
Noregs veterinærhøgskole	116	0	0	0	246	6	2,4	2
Statens arbeidsmiljøinstitutt	50	0	0	0	132,5	2,5	1,9	4
Biotechnologinemnda	3	0	0	0	883	11	1,2	3
Arbeidsforskinsinstituttet	7	0	0	0	23	0	0	1
Forsvarets forskingsinstitutt	36	0	0	0	556	0	0	1
Generaladvokaten	37	0	0	0	34	0	0	1
Høgskolen i Akershus	42	0	0	0	333	0	0	3
Sentralskattekontoret for storbedrifter	19	0	0	0	1234	0	0	4
Statens filmtilsyn	27	0	0	0	220	0	0	3
Statens innkrevjingssentral	32	0	0	0	82	0	0	3
Statens institutt for forbruksforskning	43	0	0	0	6281	0	0	3
Statens jernbanetilsyn	25	0	0	0	1028	0	0	4
Statens rettleiingskontor for oppfinnarar	12	0	0	0	28	0	0	1
Arkitektthøgskolen i Oslo	7	0	0	0	0	0	–	1
Politidirektoratet	68	0	0	0	0	0	–	1
Høgskolen i Østfold	446	2	0	0,4	1903	24	1,3	4
Jernbaneverket	284	2	0	0,7	150	1	0,7	1
Høgskolen i Narvik	181	2	0	1,1	1029	0	0	3
Luftfartstilsynet	432	6	0	1,4	143	0	0	2
Høgskolen i Gjøvik	444	8	0	1,8	0	0	–	3
Post- og teletilsynet	99	2	0	2	422	0	0	3
Høgskolen i Hedmark	648	15	0	2,3	15699	1304	8,3	4
Justervesenet	64	1	1	2,3	12	0	0	4
Norsk institutt for skogforskning (Skogforsk)	58	2	0	3,4	2645	2	0,1	4
Sentralskattekontoret for utanlandssaker	25	1	0	4	0	0	–	4
Høgskolen i Molde	84	3	1	4,2	92	8	8,7	2
Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD)	139	6	0	4,3	986	33	3,3	2
Statens lækjemiddelverk	210	7	4	4,3	690,5	20,5	3	4
Politiets materiellteneste	59	3	0	5,1	0	0	–	2
Statens dyrehelsetilsyn	79	3	2	5,1	0	0	–	2
Sjøfartsdirektoratet	363	18	2	5,2	6016	1	0	3
Statens strålevern	150	8	0	5,3	755	0	0	3
Kunsthøgskolen i Oslo	149	9	0	6	940	0	0	3
Statsbygg	351	22	0	6,3	1130	70	6,2	4

Tabell 2.10 Statsorgan med mindre enn 10 pst. nynorsk i begge kategoriar tilfang når ein ser på den samla mengda tilfang i perioden 2001–2004 (52 institusjonar)

Organ	2001–2004							
	1–10 sider				Over 10 sider			Tal rapp.
	Sum	Nyn.	Begge	Pst.	Sum	Nyn.	Pst.	
Statens landbrukstilsyn	171	8	6	6,4	114	0	0	2
Høgskolen i Buskerud	556	13	53	7,1	888	0	0	4
Høgskolen i Vestfold	260	19	0	7,3	990	0	0	3
Politiets tryggingsteneste	53	4	0	7,5	0	0	–	4
Statens forureiningstilsyn	756	59	0	7,8	3290	100	3	4
Garantistitutet for eksportkreditt	25	2	0	8	77	0	0	3
Konkurransetilsynet	129	10	1	8,1	1539	66	4,3	4
Rikstrygdeverket	290	10	28	8,3	3021	133	4,4	4
Forsvarets skolesenter (FSS)	305	26	0	8,5	498	0	0	4
Avinor	271	17	13	8,7	0	0	–	1

Kjelde: Språkrådet

Figur 2.3 Nynorskprosent på 173 statlege nettstader i august 2005

Kjelde: Språkrådet

